

Warszawa, 3 lutego 2021 r.

**REKOMENDACJA KOMITETU NAUK PRAWNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK
W SPRAWIE UJAWNIANIA KONFLIKTU INTERESÓW W PRAWNICZYCH
PUBLIKACJACH NAUKOWYCH**

W celu podnoszenia jakości polskich wydawnictw naukowych, w tym czasopism prawniczych, a także w obliczu informacji o pojawiających się nieprawidłowych praktykach w publikowaniu nacechowanych stroniczością wyników badań i analiz w naukach prawnych, Komitet Nauk Prawnych PAN zaleca redakcjom prawniczych wydawnictw i czasopism naukowych rozważenie potrzeby wprowadzenie do polityki wydawniczej poniższych klauzul dotyczących ujawniania występowania konfliktu interesów.

Zalecenie to wynika nie tylko z wymogów nakładanych w tym zakresie na redakcje przez instytucje zarządzające międzynarodowymi bazami referencyjnymi czasopism naukowych, ale przede wszystkim ma zachęcić autorki i autorów do rozważenia w zakresie łączenia różnych ról zawodowych pełnionych w ramach środowiska naukowego i poza nim. Rolą niniejszej rekomendacji jest także dążenie do zwiększenia transparentności w podejmowanych działaniach naukowych.

Pojęcie konfliktu interesów

Konflikt interesów jest zgłaszany redakcji przez autorkę lub autora, którzy uważają, że w ich ocenie pełnione przez nie i przez nich poza akademią role mogą wpływać lub mogą być uznane przez osoby trzecie za wpływające na ich obiektywizm podczas prowadzenia badań lub prezentacji ich wyników.

Konflikt interesów może mieć miejsce w przypadku występowania związków autorek lub autorów z instytucją, przedsiębiorstwem lub urzędem publicznym (zwanych dalej łącznie instytucją), które są bezpośrednio zainteresowane lub czerpią korzyści z przyjęcia określonej interpretacji prawa. Chodzi tu o związki polegające na:

– pracy w danej instytucji, także na podstawie umowy o dzieło lub zlecenia, odpłatnego reprezentowania jej jako pełnomocnik lub występowania w jej imieniu lub na jej rzecz jako ekspertka lub ekspert (w toku prac nad tekstem lub w ciągu ostatnich 3 lat), w szczególności,

gdy zgłoszony do druku tekst jest powtórzeniem lub przerobioną wersją pisma procesowego czy opinii przygotowanej dla danej instytucji;

– braniu przez autorkę lub autora udziału w wydaniu orzeczenia czy rozstrzygnięcia sądu bądź innego organu, które następnie analizują w zgłoszonej publikacji naukowej;

– korzystaniu ze środków danej instytucji na przeprowadzenie badań – zarówno będących przedmiotem publikowanego artykułu, jak również innych przeszłych przeprowadzonych w ciągu ostatnich 3 lat) lub obecnie prowadzonych badań, w tym pokrycia kosztów ich publikacji.

Procedura publikacji uwzględniająca kwestie konfliktu interesów:

Przy zgłaszaniu tekstów do czasopisma, autorki lub autorzy informują redakcję, czy uważają, że w ich przypadku może zachodzić konflikt interesów w opisanym wyżej znaczeniu. Redakcje czasopism zmodyfikują swoje wytyczne, regulaminy lub formularze zgłoszeń, by umożliwić złożenie takiego oświadczenia.

Wystąpienie konfliktu interesów nie oznacza, że przygotowany tekst nie może lub nie powinien zostać opublikowany, pod warunkiem jednak, że wskazane związki z instytucjami nie wpływają na rzetelność i prawidłowość dowodu naukowego oraz jakość przeprowadzonych badań prezentowanych w publikacji naukowej.

Osoba recenzująca powinna zostać poinformowana o fakcie zgłoszenia konfliktu interesów (bez ujawniania jego natury). Dzięki temu w recenzji będzie mogła ocenić, czy – mimo zgłoszonego konfliktu – od strony naukowej tekst został przygotowany rzetelnie i zawiera obiektywne analizy oraz wyniki badań.

Jako dobrą praktykę redakcje czasopism powinny rozważyć publikację przy każdym z tekstów (jako stałego elementu układu typograficznego) oświadczeń co do występowania konfliktu interesów.

Nieujawnienie informacji o konflikcie interesów stanowi naruszenie zasad etyki i dobrych obyczajów naukowych.

Powyższe zalecenia należy odpowiednio stosować w procedurach wydawniczych dotyczących innych publikacji naukowych, np. monografii czy prac zbiorowych.

W imieniu KNP PAN
prof. dr hab. Robert Grzeszczak
przewodniczący KNP PAN